

Alexis Schaitkin

Ergens anders

Vertaald uit het Engels door Erik de Vries

SIGNATUUR

2023

We woonden hoog boven de rest van de wereld. Ons dorp lag in een nauwe spleet omringd door bergen, bergen die waren begroeid met een ondoordringbaar bos. Een koude, vochtige plek: varens die tussen de rotsen groeiden, mos op de daken, spinnenwebben aan de dakranden, hun draden vol druppels. Elke dag rond zonsondergang verschenen de wolken, die zich samenpakt en aangroeiden tot hun prachtige, sinistere wit zich als een deken over ons heen had gedrapeerd. Ze bedekten alles, krulden rond schoorstenen en zweefden boven de straten en bleven tussen de bomen in het bos hangen. Ze maakten onze vlechten vochtig en zwaar. Als we vergaten het wasgoed op tijd van de waslijn te halen, werd dat weer drijfnaat. We trokken ons terug in onze huizen, gooiden de ramen open en lieten ze binnen; als we inademden vulden ze ons en als we uitademden ving ze ons: onze dromen, onze herinneringen, onze geheimen.

We wisten niet wie het bos had gerooid en ons dorp had gesticht, en ook niet hoe lang geleden dat gebeurd was. We konden slechts naar onze afkomst gissen op grond van de door hen achtergelaten sporen, die erop wezen dat wie deze plek ook hadden gesticht van ver waren gekomen. Onze straten en het park en de rivier waren getooid met namen in een taal die we niet spraken. Een uit aarde opgeworpen dijk liep

langs de rivier om ons tegen overstromingen te beschermen, maar dat was hier niet nodig. Het regende nooit hard genoeg voor een overstroming; de neerslag viel altijd in de vorm van lichte buien die nooit lang aanhielden. Onze huizen en winkels hadden steile, hoge daken die bestand waren tegen sneeuw, hoewel het hier nooit sneeuwde. We hadden geen seizoenen; ons klimaat was onveranderlijk mild en aangenaam. Hoe waren ze op zo'n afgelegen locatie terechtgekomen? Was er een tijd waarin mensen hier leefden zoals ze elders leefden? Of was deze plek al vervloekt en was het die beproeving die ze hiernaartoe had gelokt?

Het kost me moeite het moment vast te stellen waarop we ons in onze kindertijd bewust werden van de uitzonderingspositie die we als gevolg van onze beproeving innamen. Zelfs toen we nog te jong waren om het te begrijpen, speelde het een rol in onze spelletjes en onze fantasie. Jonge jongens waren vaak aan de rand van het bos te vinden, die, gehurkt rond opgestapelde stokken en bladeren, gestolen lucifers bij de tondel hielden totdat die vlam vatte en dan naar de brandende hoop bleven kijken. Jonge meisjes verscholen zich, kroepen door het vingerhoedskruid in de voortuinen, begroeven zichzelf onder zware dekens in hun ouders bedden en speelden dat ze verdwenen waren. Ana en ik speelden voortdurend 'moedertje'. We voerden onze poppen stukjes mos en korstmos, wikkelden ze in stukken katoen, wreven hun wangen in met het vruchtvlees van de *salak*-vrucht tegen de koorts en genazen hen met rivierwater uit de Graubach, onze speciale 'tinctuur'. Onze moeders waren een koppel en Ana en ik waren al vanaf onze geboorte onafscheidelijk. We woonden allebei in Eschen, recht tegenover elkaar. De ramen van onze slaapkamers keken op elkaar uit, en als ik opstond was zij de

eerste die ik zag, en de laatste als ik naar bed ging. We gingen weleens voor het raam staan en drukten dan onze handen tegen het glas, en als we dit deden zou ik zweren dat ik haar hand tegen de mijne voelde, alsof we in staat waren de afstand tussen ons ongedaan te maken. We vertelden iedereen dat we een tweeling waren, een van die voor de hand liggende, onschuldige leugentjes die kinderen je wijs proberen te maken; iedereen in het dorp kende ons, kende onze moeders, bovendien verschilden we uiterlijk als dag en nacht. Ana was het langste meisje uit ons jaar en alles aan haar was groot: haar gespierde benen waren sterk en snel, vlechten zo dik als klimtouw, grote, kille ogen die staarden naar alles wat ze maar aanstond. Ik was schriel genoeg om haar afdankertjes te kunnen dragen, mijn vlechten waren zo iel dat ze naar buiten krulden als pronkbonen, mijn ogen schoten naar boven, naar beneden, keken weg, bleven nooit te lang aan hetzelfde haken.

Mijn pop heette Walina en die van Ana Kitty. Ontzettend vieze dingen. We veegden met hun samengeklitte haren onze neuzen af. We gaptten gedroogde salak-vruchtranken van de stapels van onze moeders en weefden er bedjes van, waarvan de doornen krassen op hun ledematen achterlieten. We haalden onze zilveren spelden uit onze vlechten en prikten elkaar met de scherpe punten, en veegden dan het bloed af aan de van stof gemaakte lijfjes van de poppen om ze zogenaamd waterpokken te geven. Een keer likten we het achtergebleven bloed van elkaars huid, zenuwachtig giechelend omdat we iets deden wat niet hoorde. We werden geacht de punten van onze spelden schoon te houden en stevig in onze vlechten te laten zitten totdat we oud genoeg waren om er een man mee in zijn huid te prikken. Ana's bloed liet een scherpe nasmaak achter in mijn mond die ik nog dagenlang proefde.

We lieten onze poppen 's avonds vaak in het gras liggen. Als we ze 's ochtends weer pakten waren ze drijfnat, zwaar als echte baby's. Ze bleven nog dagenlang klam. We drukten onze gezichten tegen ze aan en snoeven hun opwindende stank op, de geur van natte vachten van de geiten in het bos. Soms trokken we onze shirts omhoog en duwden onze tepels tegen hun roze mondjes, en dan stelde ik me voor dat er zoete, bloedwarme melk uit mij in Walina stroomde. We zorgden zeer slecht voor onze poppen, maar we hielden van ze. Ik heb me later wel afgevraagd of we voorvoelden dat onze moeders zouden gaan, en of dat de reden was dat we onze poppen zo mishandelden; of dat de beproeving als gevolg van onze mishandeling juist op een of andere manier over onze moeders was afgeroepen.

Als Ana en ik het dorp in gingen, probeerden we naar de moeders te kijken zoals de volwassenen naar hen keken, en de moeders onderling, maar we wisten niet echt waar we nou op moesten letten. We zagen ze zowel alleen als in drietallen. We keken hoe ze in de tweedehandswinkel jurken pasten en gouden oorbellen door de gaatjes in hun oren lieten glijden, keken hoe ze zichzelf in de spiegel monsterden. Tijdens de theepauze in de middag drukten we onze neuzen tegen de ruiten van de eetzaal van het Alpina, zagen hun handen de blauwe porseleinen theekopjes van het hotel naar hun monden brengen, zagen hun lippen tussen de nipjes door geluidloos roddelen en speculeren. We verstopten ons aan de rand van de salakboomgaard als ze vruchten plukten en de lege ranken naar beneden trokken. Soms kliefde een moeder een van de zwarte vruchten doormidden en at hem ter plekke op, zoog het rode vel eruit en beet met haar tanden de witte traanvormige zaden open. We zagen ze op hun veranda's de doornen van de ran-

ken snijden en hun manden vlechten. We zagen ze hun baby's op de arm wiegen, heen en weer als metronomen op de maat van een liedje dat alleen zij konden horen. Soms werden we betrap door een moeder die ons zag staren. Ana stak dan haar tong naar haar uit, en dan werd ik overmand door een gevoel dat de moeder in mij alles kon zien waarvan ik nog geen idee had dat ik het zou gaan doen.

Het was Ana van wie ik op de ochtenden nadat er een moeder was verdwenen aarde leerde eten. We deden dat op het moment dat iedereen zich op het gazon had verzameld. Als de gebeurtenissen eenmaal in gang waren gezet, gebeurde er zoveel tegelijk dat we er zonder al te veel moeite ongezien tussenuit konden knijpen. De rest van het dorp was op dat soort ochtenden uitgestorven. We aten de grond uit de met tijgerorchideeën gevulde potten die op de verandatrappen stonden. We rukten graspollen uit het speelveldje bij het Feldpark en likten de zandkorrels van de witte wortels. In het bos sprenkelden we de aarde die we aantroffen onder de gladde zwarte bladeren op de grond op onze tong. Ana legde nooit uit waarom we dit deden, en ik, altijd bereid om me te schikken naar haar plannetjes, vroeg nooit naar de reden. Als ik aarde at, stelde ik me voor dat er een bos in mij zou groeien waarvan elk blad aan elke tak identiek zou zijn aan die in ons eigen bos. We zochten verbinding met deze plek, zoveel was me wel duidelijk. Maar ik wist niet of Ana onze onschuldige gewoonte als een voorzorgsmaatregel beschouwde, of dat ze hoopte dat er door aarde te eten iets donkers in haar zou ontwortelen, dat ze voedde en liet groeien.

Behalve ‘moedertje’ was ‘vreemdeling’ het enige andere spel dat we met enige regelmaat speelden. Omdat we zelf nog nooit een vreemdeling hadden gezien, vormde dat uiteraard een vruchtbare bodem voor onze fantasie. De laatste persoon die vanuit elders in ons dorp was neergestreken, had dat nog voor onze geboorte gedaan, en niemand had het ooit nog over haar. Goed, we hadden nog meneer Phillips, maar dat was niet hetzelfde. Hij zorgde al zolang als wij ons konden heugen voor de bevoorrading van ons dorp en bracht ons vier keer per jaar alles wat we nodig hadden; hij was weliswaar van elders, maar geen vreemdeling.

We speelden in het bos, en kozen om de beurt wie de vreemdeling mocht zijn en wie zichzelf speelde en haar zogenaamd toevallig tegenkwam. We gaven ieder onze eigen invulling aan de rol van vreemdeling. Ik verbeelde me haar als een arm en angstig persoon. Ik trok vieze vegen over mijn wangen en haalde de dikke vlecht uit mijn haar die mijn moeder moest hebben gevlochten. Ik bewoog zenuwachtig, schoot alle richtingen uit, bleef elke keer dat ik een takje onder mijn voetzool hoorde kraken stokstijf staan als een geschrokken hert, alsof ik bang werd van mijn eigen aanwezigheid. Als Ana me dan tegenkwam, stak ik mijn hand naar haar uit en fluisterde: ‘Help me, help me.’

Ana’s invulling was gewelddadiger. Ze ragde door het bos, net als de geiten met een wilde blik in haar ogen. Ze ontblootte haar tanden en veranderde haar handen in klauwen waarmee ze me wilde krabben, en ik probeerde in gedachten te vergeten dat ze Ana was, die ik nooit niet had gekend, wat me soms bijna lukte, als ik enkel haar wildheid zag, en de leegte daarachter en ik me voorstelde dat ik, nu ik dat eenmaal gezien had, nooit meer dezelfde zou zijn.

Het was logisch dat onze interpretaties zo van elkaar verschilden, omdat onze notie van vreemdelingen uitermate vaag was. Het enige wat we wisten was dat degenen die in het verleden naar ons dorp waren gekomen ons steevast teleur hadden gesteld, pijnlijke voorbeelden waren van wat het leven elders met mensen kan doen. Hun levens werden geregeerd door een eenvoudiger, oppervlakkiger logica. Ze waren enkel op zoek naar oppervlakkig genot en wilden pijn vermijden, en waren bereid daar alles voor te doen. Ze konden er niets aan doen. Ze gingen niet gebukt onder onze beproeving en konden niet leren wat het ons leerde, beschikten niet over datgene wat het ons bracht.

Maar toen de vreemdelinge eindelijk kwam, leek ze in niets op wat Ana of ik hadden verwacht. Dit gebeurde aan het einde van het bovenbouwjaar, toen ik zestien was. Tegen die tijd waren Ana en ik al heel lang geen stel meer. Nadat onze moeders waren gegaan had ze onze band plotseling en bruusk verbroken, en vanaf dat moment droeg ik de herinnering aan onze vriendschap met me mee als een krachtige droom, waarvan het me moeite kostte te geloven dat die ooit werkelijkheid was geweest.

De vreemdelinge arriveerde in de middag. Ik was aan het werk bij Rapid Ready Photo. Dat was de winkel van mijn vader. Hij sleet zijn dagen in de doka achter in de winkel en ik stond na schooltijd achter de kassa. Het was bij ons net als in de andere winkels nooit druk; daarvoor woonden er te weinig mensen in het dorp. Ik doodde mijn werktijd met droedels in de kantlijn van mijn schriften tekenen in plaats van mijn huis-

werk te maken. Ik oefende op mijn viool. Met muntgeld uit de kassa kocht ik fruitsnoepjes uit de snoepautomaat die vooraan in de winkel stond, die ik tussen mijn kiezen klemde, waarna ik mijn tong over de grillige suikerlaag liet gaan. Ik draaide langzaam rondjes op mijn kruk, probeerde de snelheid van mijn omwentelingen gelijke tred te laten houden met de plafondventilator en zag de winkel om me heen draaien. Daar was ik mee bezig toen ik een vlek voor de etalage zag. Ik vertraagde en stopte, keek naar buiten en zag haar, verderop in de Hauptstrasse, over de stoep dichterbij komen. Tijdens onze spelletjes hadden Ana en ik gedaan alsof vreemdelingen buitenissige figuren waren. Maar deze vrouw oogde bijna normaal. Toch zag ik meteen, zelfs van redelijk veraf, dat ze niet een van ons was. Het lag aan de manier waarop ze bewoog, aan haar voorkomen, subtiel maar onpeilbaar. Ze liep kaarsrecht, maar de statigheid die je hierbij zou verwachten ontbrak; in plaats daarvan maakte ze een behoedzame, kwetsbare indruk, als een kleine vogel die zichzelf groter maakt. Ze droeg een donkere geplooid jurk met kleine witte bloemetjes en liep op soepele bruine schoenen. Op haar hoofd droeg ze een strohoed met zwarte linten. Ze had niet de moeite genomen ze onder haar kin vast te knopen, ze wapperden aan de achterkant tegen haar haren. Ze had een leren koffer bij zich die terwijl ze lopend de etalageruiten bekeek tegen haar flank botste. Aangezien er een camera aan een draagriem om haar nek hing, had ik niet zo verbaasd hoeven te zijn toen ze bij onze winkel naar binnen stapte.

Ze liep met een terneergeslagen blik naar de toonbank. Toen ze die had bereikt, bleef ze kaarsrecht en doodstil voor me staan, hoewel ze zelfs in stilstand iets zenuwachtigs uitstraalde. Ik wachtte tot ze iets zou zeggen, maar ze bleef een onge-

makkelijke poos zwijgen en bleef al die tijd naar de grond kijken. Ik vroeg me af of elders winkelen anders in zijn werking.

‘Kan ik u ergens mee helpen?’ vroeg ik vriendelijk.

Ze sloeg haar ogen op. We stonden daar, luttele centimeters van elkaar verwijderd, en keken elkaar aan. Toen ik me als kind had voorgesteld een vreemdeling tegen te komen, leek het me vooral belangrijk zo iemand te aanschouwen om te ontdekken welke uitwerking een onbekende op me had. Maar nu, bij deze eerste ontmoeting, bleek het niet zozeer van belang haar te zien, maar door haar gezien te worden, een persoon die mij niet kende. Ik voelde me onder haar blik helemaal wegdrijven, als wrakhout op de Graubach. Kortstondig, in trance, was ik mezelf helemaal niet, maar iedereen en niemand.

Ze keek me moeizaam glimlachend aan, alsof ze erg haar best moest doen te laten zien dat ze niets kwaads in de zin had, of misschien vreesde ze wel een vijandige reactie van mij. Het eerste wat ik van de vreemdelinge leerde was dat al haar bewegingen, tot en met het kleinste gebaar aan toe, twee tegenovergestelde interpretaties konden hebben.

‘Een filmrolletje alstublieft.’ Ze sprak heel zacht, alsof haar keel te dicht zat om meer geluid te kunnen produceren.

‘Wat brengt u naar ons dorp?’ vroeg ik met een bemoedigende glimlach, terwijl ik het filmrolletje van een haak aan de muur haalde. Ze had ogenschijnlijk nog niet vastgesteld wat voor plek dit was, en ik wilde haar geruststellen dat ze hier nergens bang voor hoefde te zijn. Maar mijn vraag leek een averechtse uitwerking te hebben. Ze oogde ineens angstig, alsof ze in haar leven gewend was zelfs een eenvoudige, vriendelijke vraag op te vatten als een inbreuk, mogelijk zelfs eentje die gevaarlijk kon zijn.

‘Vakantie,’ zei ze weinig overtuigend. Ik zag dat ze onbewust het zwarte lint van de hoed streelde alsof het een dier was dat ze probeerde te troosten. Ze had in de trein gezeten en bij het zien van onze bevoorradingsweg die de bergen in kronkelt besloten er tussen twee stations uit te springen. Ik vroeg me af wat haar elders was overkomen waardoor ze nu in haar eentje en in deze toestand hier was beland, hoewel een vrouw die zich zo schichtig en onrustig gedroeg elders misschien niets ongebruikelijks was.

Terwijl ik haar filmrolletje aansloeg op de kassa, keek ze de winkel rond.

‘Als u iets nodig hebt wat u niet ziet, kunnen we het altijd speciaal voor u bij meneer Phillips bestellen,’ zei ik, ‘Als u tenminste een tijdje blijft.’ Ik hoopte dat ze me zou vertellen hoe lang ze van plan was bij ons te blijven, informatie die ik persoonlijk heel graag wilde weten en waar ik de volgende dag op school goede sier mee zou kunnen maken. Maar het leek wel alsof ze dat deel van wat ik tegen haar had gezegd helemaal niet gehoord had.

‘Meneer Phillips?’ vroeg ze.

‘Onze leverancier. Hij kan alles voor je regelen. Je zegt gewoon wat je nodig hebt en de volgende keer dat hij komt heeft hij het bij zich. U zou het goed kunnen vinden met meneer Phillips. Hij is een gedegen vakman.’ Ik kromp ineens van mijn eigen woorden, een herhaling van wat ik de volwassenen had horen zeggen. Maar het was wel zo. Hij voerde zijn taken goed en discreet uit, bracht ons voorraden en nam de manden die onze moeders hadden gevlochten mee terug naar de stad, waar hij ze verkocht zonder iemand te vertellen waar ze vandaan kwamen. We vertrouwden erop dat hij het elders niet over ons had. Hij bemoeide zich niet met onze levens en

belastte ons niet met zijn besognes. We wisten dat het pijnlijk voor hem moest zijn, de vluchtige indrukken die hij bij elke levering opdeed van de schoonheid van deze plek en de kracht van onze levens hier, maar hij liet niets blijken. Hij was onze leverancier vanaf het moment dat de vorige, die ook meneer Phillips heette, in de periode dat mijn vader nog een jongen was ineens niet meer naar het dorp kwam. Hij was zo zwijgzaam over zijn werk dat we niet eens wisten of de vorige meneer Phillips met pensioen was gegaan of was overleden, of dat onze huidige meneer Phillips de zoon was van de vorige meneer Phillips, of dat ze gewoon toevallig allebei zo heetten, of dat deze meneer Phillips de naam van zijn voorganger had overgenomen. De vorige meneer Phillips was een ander type geweest, uitbundig en chaotisch, altijd gehaast, hij maakte een rommeltje van zijn administratie, en bestelde vaak de verkeerde dingen, of gooide onze manden zo nonchalant in de vrachtauto dat er enkele zo beschadigd waren geraakt dat ze onverkoopt bleken. Maar volgens een aantal oudere volwassenen in het dorp was hij niet altijd zo geweest, was hij in zijn jonge jaren bijna net zo nauwgezet geweest als onze huidige meneer Phillips, had gestoomde in plaats van verkreukelde pakken gedragen, en had een volle en glanzende haardos gehad, in plaats van de grijze ragebol die hij later zou krijgen. Dit was wat het leven elders met mensen deed. Ze regen de jaren doelloos aaneen, waardoor ze naarmate ze ouder werden niet het diepste en waarachtigste in zichzelf naar boven konden halen, maar juist steeds verder onthecht raakten.

De vreemdeling lachte, waarschijnlijk vanwege het feit dat ik meneer Phillips een 'gedegen vakman' had genoemd. Ik liep rood aan.

'Ben je hier alleen?' vroeg ze.

‘Mijn vader is in de doka.’

‘Zijn jullie maar met z’n tweeën?’

Ik knikte en begon opnieuw te blozen. Voor het allereerst sprak ik iemand die niet van onze situatie op de hoogte was, en het was gênant, zelfs ietwat pijnlijk, om het te moeten toegeven. Het was voor een vader ongebruikelijk om niet te hertrouwen nadat een moeder was gegaan, iets waarop werd neergekeken. Ana’s vader was binnen een jaar hertrouwd, en hij had met zijn nieuwe vrouw nog drie kinderen gekregen. Maar de vreemdelinge wist hier allemaal niets van en tot mijn opluchting glimlachte ze slechts, terwijl ze me tegelijk zowel indringend als vaag aankeek.

Toen ik haar de prijs van het filmrolletje meedeelde, opende ze de koffer, haalde er een portemonnee uit en legde wat muntjes in een stapeltje op de toonbank. Ik verstijfde kortstondig toen ze dat deed. Maar ik herpakte me snel; ik wilde haar geen reden tot argwaan geven. Met mijn ene hand schoof ik het geld naar de rand van de toonbank en veegde het toen in mijn andere hand en sorteerde de munten in de kassalade.

‘Nou, bedankt,’ zei ze.

‘Tot ziens. Ik ben Vera, trouwens,’ zei ik zo nonchalant mogelijk.

‘Ruth. Tot ziens, Vera.’

Gedurende de rest van mijn dienst hoorde ik de echo van haar vreemde stem net zo lang mijn naam uitspreken, *Vera, Vera, Vera*, tot het een vreemd, raadselachtig ding was geworden.

Elke keer als ik in de daaropvolgende dagen het relaas over mijn eerste ontmoeting met de vreemdelinge aan anderen vertelde, noemde ik stevast de muntjes en de manier waarop ze ze op de toonbank had opgestapeld. Het was zo’n duidelijk

voorbeeld van hoe de kleinste handeling zoveel prijs gaf over haar en de plek waar ze vandaan kwam. Altijd als er in ons dorp geld van de ene hand in de andere overging, raakten we elkaar aan, vluchtig met de vingertoppen op het moment dat de munten van de ene hand overgingen in de andere. Dit deden we niet alleen met geld. We raakten elkaar aan als we iets gaven of aannamen, als we een vriend een slokje van onze thee aanboden, of een gevallen sokje van een baby oprapten van de stoep en het teruggaven aan de moeder. Zelfs Ana die vaak zo gemeen tegen me deed zou, als ze iets bij de Rapid kocht, nooit gewoon de munten op de toonbank leggen; we streken onze vingertoppen tegen elkaar, een aanraking ontwaan van persoonlijke wrok omdat het niet persoonlijk was, maar iets gemeenschappelijks, honderden kleine aanrakingen die als een rode draad door onze dagen liepen als de manier waarop je onbewust je eigen lichaam aanraakt. De vreemdelinge had dit nog nooit meegemaakt en ze wist niet eens dat ze dat gemist had.

Toen we die avond onze kommen volschepten met stoofschotel, de kleine hagelwitte tanden van kinderen poetsten, honden op de natte straten uitlieten, voelden we de aanwezigheid van de vreemdelinge; het leek wel alsof we al deze dingen voor haar deden, alsof nu het inwonertal van ons dorp met één ziel was toegenomen en er inmiddels een vreemdelinge rondliep die ons kon zien, alsof wij ook waren verdubbeld, waren veranderd in zowel onszelf als de aanblik van onszelf.

Nadat we de kinderen hadden ingestopt, begon het gevrij, tegen elkaar aan gevlijde lichamen onder zware, klamme

dekens. Echtgenoten en echtgenotes verenigden zich die avond niet als mensen die elkaar nooit niet hadden gekend, maar waren vervuld met de passie en gretigheid die vreemden voor elkaar voelen. Een echtgenoot zag niet zijn vrouw met het roze litteken dat hun zoon graag streelde en *mama's worm* noemde, voelde niet haar door gereedschap eeltig geworden vingertoppen, rook niet de geur van bakolie die opsteeg uit haar haar, het talkpoeder op haar dijen, maar iets geheimzinnigs. Het onbekende van haar steeg boven hem uit, de waardevolle kennis die hij over haar had gereduceerd tot bijna niets.

De volgende dag was de sfeer in het dorp uitgelaten, iedereen wisselde gretig nieuwtjes over de vreemdelinge uit. Sally vertelde aan wie het maar horen wilde dat zij haar als eerste had gezien. Sally bestierde de snackkraam bij de ingang van het Feldpark, waar ze thee en zandkoekjes en saucijzenbroodjes verkocht en van waar ze een uitstekend zicht had op het laatste steile stuk van de bevoorradingsweg. Ze beweerde dat de vreemdelinge tegen haar had gezegd nooit een mooiere plek te hebben gezien. Hoewel we dit fijn vonden om te horen, hechtten we tegelijkertijd niet te veel waarde aan Sally's berichtgeving. Ze was een oppervlakkig en niet al te serieus persoon met een sterke neiging tot overdrijving, en er waren weinig dingen waar ze zo van genoot als zich voor te doen als een autoriteit met betrekking tot een onderwerp van algemeen belang. Wij tienermeisjes liepen vaak giechelend weg als we iets bij haar hadden gekocht. Ze was oud genoeg om zilvergrijs haar te hebben, en we konden er maar niet over uit

wat ze droeg, kanten bloesjes en plooirokken, of hoe haar kapsel zat, lange pijpenkrullen als een jarig meisje. De jongens van onze leeftijd vonden het heerlijk om Sally op de kast te jagen en haar de meest gênante dingen te laten doen, wat weinig moeite kostte. Een keer toen Di, Marie en ik achter Nicolas in de rij stonden, hoorden we hem tegen Sally zeggen dat haar zandkoekjes de lekkerste van het dorp waren, zelfs lekkerder dan die van zijn eigen moeder. Hij boog zich over de toonbank en zei: ‘Dat blijft ons kleine geheimpje, oké, Sally?’ Als op commando knipperde ze met haar ogen en stopte een extra koekje in het zakje van vetvrij papier, en toen ze het aan hem overhandigde en hun vingertoppen elkaar even raakten, fluisterde ze: ‘Ons geheimpje.’ Het moet gezegd dat ze niet alleen bij ons, de tieners, over de tong ging; Sally was een van de weinige kinderloze vrouwen in het dorp, en de moeders hadden het altijd over de manier waarop ze hen lastigviel met vragen en zich op elke roddel over hun levens stortte, hoe klein ook, in een wanhopige poging er op een of andere manier toe te doen.

Rond lunchtijd had iedereen het die dag in de kantine over de eerste keer dat ze haar hadden gezien. Ik vertelde Di en Marie hoe de vreemdelinge haar munten op de toonbank had gestapeld. Di, Marie en ik waren al jaren een trio. Kort nadat Ana onze band had verbroken, had ik de veiligheid van hun gezelschap opgezocht. We waren een ietwat onlogisch drietal, de frivole Di en de starre Marie en de stille Vera, maar net als alle trio's deden we alles samen. Di had Marie en mij verteld dat het haar was opgevallen dat de vrouw geen enkel sieraad in haar haar droeg. Marie vertelde het verhaal over de eerste keer dat ze haar had gezien met veel genoeg. Ze had bij het raam van de woonkamer op haar cello zitten oefenen en had

toen ze opkeek van haar partituur de vrouw op de stoep zien lopen. Ze had aanvankelijk gedacht dat het de vrouw was op de ingelijste tekening die aan de muur van de ijssalon hing. ‘Is het niet grappig hoe ons brein ons voor de gek houdt?’ vroeg Marie. Het bleek dat Marie in goed gezelschap was. Veel mensen hadden haar bij de eerste aanblik aangezien voor iemand wier beeltenis we al kenden, van een schilderij of de verpakking van een of ander product.

Er begonnen bij ons bovenbouwers verhalen over de meest memorabele waarnemingen de ronde te doen. Jonathan bleek behoorlijk dicht in haar buurt te zijn geweest. Hij was naar buiten gegaan om het konijn dat zijn moeder voor het avondeten wilde klaarmaken te villen en schoon te maken. Hij had het de dag daarvoor al geslacht en tilde het uit het inmiddels donkerroze pekelbad dat op de veranda voor hun huis stond toen ze langs was gelopen. Hij zei dat ze kippenvel op haar armen had; ze moest zo gewend zijn aan de zinderende hitte van het laagland dat haar lichaam zich met ons milde klimaat geen raad wist.

Liese zei dat de vreemdelinge achter haar huis op Hinter der Wald even was blijven stilstaan om de geur van de damastbloemen op te snuiven die overal langs het hek stonden. Het was aan het einde van de dag geweest, het moment waarop de wolken zich samepakken en de bloemen hun zoete geur prijsgeven als een offerande. De vreemdelinge had haar ogen gesloten en een grimas van verrukking getrokken, alsof ze nooit eerder zo’n krachtige en heerlijke geur had opgesnoven.
